

Od meče k meči a rapíru

☆ cs.topwar.ru/216144-ot-mecha-do-shpagi-i-rapiry.html

Vjačeslav Špakovskij

5. května 2023

Polokulový chránič - „pohár“, dva „kníry“ s knoflíky na koncích, luk na rukojeti a dlouhá ohebná čepel - tak vidíme meč (i když by bylo správnější nazývat ho rapírem!) V kultovním filmu z roku 1961 Tři mušketýři v režii Bernarda Borderiho. Filmový rámeček

"Váš meč postrádá skromnost!"

- Tj?

Ráda se objevuje nahá!

Film "Tři mušketýři" podle románu A. Dumase (1961)

Příběh zbraně. Poprvé jsem měl možnost vidět takový rapír s „hrnkem“ a „anténami“ v létě 1962 v Gurzufu na Krymu, kde se v horním kině poblíž promítal francouzský film „Tři mušketýři“. bazar s půvabnou Mylène Demongeot v roli Milady. V mém dětském vnímání to bylo prostě něco, takže jakmile jsem se vrátil na své místo v Proletarské ulici, okamžitě jsem samotný film převyprávěl svým

soudruhům a ... popsal meče, které jsou v něm obsaženy. A je jasné, že jsme si hned začali hrát na mušketýry a vyrábět si stejné meče z dlouhých a rovných tyčí.

Naběračky z polévkových naběraček získané se slzami od rodičů šly do „hrnku“, tlustý drát a elektrody na svařování z nejbližšího staveniště šly do nitkového kříže, ale „knoflíky“ na nich byly přišroubované z postelí. V té době byla taková móda - zdobit čela postelí kovovými kuličkami a koulemi. Celá konstrukce byla natřena stříbrem pro hřbitovní ploty, po kterých bylo možné jít a „prazit“ od srdce! A jakmile jsme si nevypíchlí oči. Ale naštěstí vše dopadlo...

Bodný meč s rukojetí v jedné a půl ruce, ca. 1400–1430 Celková délka 124,8 cm; délka čepele 97,8 cm; hmotnost 1 Metropolitan Museum of Art, New York

Průbojno-sekací meč 1500 Francie. Celková délka 101 cm; délka čepel 85,1 cm; hmotnost 1 190,7 g. Kroužek na zaměřovači sloužil k ochraně na něm umístěného ukazováčku. Metropolitní muzeum umění, New York

Pak byly další filmy, jejichž hrdinové bojovali s meči. Nakonec jsem si tedy vytvořil pevné přesvědčení, že meč je typickou zbraní šlechty XNUMX.-XNUMX. století. A až mnohem později jsem náhodou zjistil, že historie tohoto typu zbraní s ostřím začala mnohem dříve.

A stalo se, že už ve středověku se objevily meče s kosočtvercovou protáhlou čepelí, ale byly to typické jezdecké zbraně a nenosily se na opasku, ale na levé straně sedla. Důvodem je velká délka, která byla potřebná, aby odolal pěšákům a dalším jezdcům v bitvě poté, co se rytířské kopí v bitvě zlomilo. Bylo potřeba nějak oslovit pěšáka, včetně toho, který spadl na zem, a vstříknout jeho nepřátelskému rytíři do kloubu jeho zbroje.

Existovaly dva druhy takového meče: konchar a estok.

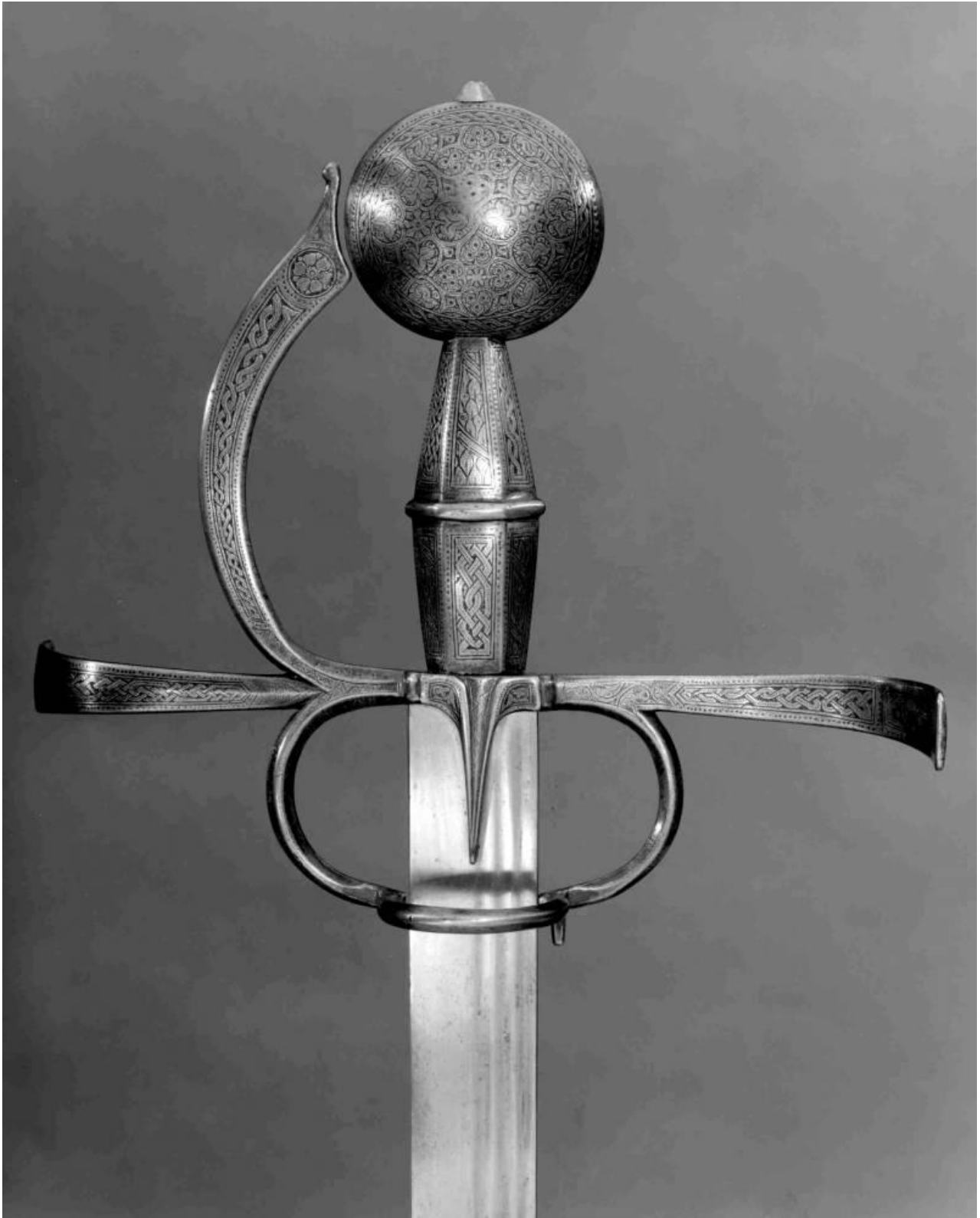
Italský bodný meč (Spada da Stocco): c. 1500 g. Celková délka 113 cm; délka čepele 95,8 cm; hmotnost 1 332,4 g. Metropolitan Museum of Art, New York

Estoc. Sasko, konec 122,2. století. Vyznačuje se dlouhou, úzkou, zahrocenou čepelí, obvykle trojúhelníkového průřezu. Celková délka 106,9 cm; délka čepelě 1 cm; hmotnost 615,9 XNUMX g. Metropolitan Museum of Art, New York

Konchar neměl vůbec žádné ostření a byl to ve skutečnosti čtyřhranná ocelová tyč s hrotem určeným k proražení pancíře. Na Západě však rychle vyšel z módy poté, co kyrysy na brnění získaly dopředu vyčnívající žebro.

Estok se nosil i v sedle a byl jakousi „náhradní štikou“, ale uměl nejen bodat, ale i rozdávat sekací rány. Už jen kvůli jeho velikosti bylo nepohodlné ho věšet na opasek. Pravda, na východě se používal o něco déle, a to vše proto, že tam nebyly žádné pevné kované kyrysy s žebrem uprostřed!

Rapier v pořádku. 1490 Itálie. Celková délka 104,5 cm; délka čepele 88,3 cm; hmotnost 1 Metropolitan Museum of Art, New York

Jakýkoli meč na opasku zároveň zdůrazňoval příslušnost osoby ke šlechtě.

Proto se již v roce 1460 ve Španělsku objevily kratší a lehčí tlačné meče, které se daly nosit k civilnímu oděvu. A zde dostali své zvláštní jméno: espada ropera, to znamená „meč na oblečení“, což dalo vzniknout dvěma druhům těchto zbraní najednou: espada - „meč“ a ropera - „rapír“. Toto jméno samo o sobě zdůrazňovalo jejich civilní, nebo spíše dvorní charakter, protože těžší meč (říkalo se mu „velký meč“) se nadále nosil s rytířskou zbrojí.

Meč z dílny slavného milánského puškaře Francesca Negroliho (1500–1558), který vlastnil císař Karel V. Celková délka 107,3 cm; délka čepule 93 cm; hmotnost 1 Metropolitan Museum of Art, New York

Okamžitě se ukázalo, že i přes nízkou hmotnost je tato zbraň velmi účinná především pro „předvádění věcí“, které již nevyžaduje nošení brnění a mnoho dalšího. Pár svědků a odlehlé místo stačilo k vyrovnání účtů se svým nepřítelem.

Protože se ale tato nová zbraň používala s civilním oblekem, tedy bez plátové rukavice, bylo třeba dbát na ochranu ruky. A jestliže první meče měly poměrně jednoduché jílice s rovným křížem a jedním nebo dvěma ochrannými kroužky na obou stranách čepule, pak se později, konkrétně v XNUMX. století, objevily velmi složité záštity, sestávající z mnoha propletených kovových tyčí.

Rapier rukojeť s chráničem poháru. Metropolitní muzeum umění, New York

Reliéfní obrázek na stráží

Velmi rychle se začaly vyvíjet a zdokonalovat nové zbraně. Objevily se i nové typy čepelí. Například meče s jednosečnou plochou čepelí, oboustrannou pouze na konci, se kterou bylo vhodné aplikovat nejen bodné, ale i sekací rány. Puškaři začali vyrábět zvláště odolné fazetové čepele - tří-, čtyř- a dokonce i šestihranné, pro čistě průbojné účely.

Pokud byla čepel tuhá, pak Italové nazývali takový meč "stocco", ale pokud byla čepel tenká a pružná, pak "puma" - "jaro". Poslední čepele s miskovitým záštitou a křížovým křížem se začaly nazývat rapír a ze zbraně samotné se stal rapír. To znamená, že pokud je

meč variantou lehkého bodno-sekacího meče z konce středověku, pak je rapír odlehčenou verzí meče, určenou hlavně k bodání, protože jeho čepel často není ani nabroušená.

Britský meč (a ve skutečnosti těžký meč s pronikavou a sekací čepelí!) S "košovou rukojetí". Má se za to, že patřil siru Williamu Twisdenovi (1566–1628), který byl roku 1603 pasován králem Jakubem I. na rytíře, byl po mnoho let členem parlamentu a byl sběratelem knih a rukopisů. Datum: ok. 1600–1625 Celková délka 100 cm; délka čepele 83,8 cm; hmotnost 1 Metropolitan Museum of Art, New York

Ten samý meč je jílec

Na sto let, konkrétně do roku 1560, se nošení meče stalo běžným u pěšáků, protože ve většině případů již nenosili zbroj. Meč se pro ně stal vynikající zbraní sebeobraný.

Meče se ale staly i zbraněmi talířové jízdy – reiterů a kyrysníků. Byli těžší než pěchota. Ale stejně tak měli složitou záštitu vyrobenou z kovových tyčí, podobnou proutěnému koši. Touha zasadit co nejsilnější sekací ránu pěšákovi s takovým mečem vedla ke vzniku

širokého meče se sekací čepelí s čepelí nabroušenou pouze na jedné straně a nakloněnou rukojetí, která zůstala ve službě u kyrysníků.

Slavnostní zbraně XNUMX. století: štít a přilba kabassetu a meče z Norimberku a Solingenu. Drážďanské zbrojnice. Foto autora

Meč s "hořící čepelí", ca. 1620–1640 Itálie. Celková délka 111,8 cm; hmotnost 1 346,6 g. Mělo dvoubřité broušení čepel, které neumožňovalo uchopit takovou čepel rukou v kožené rukavici a odrazit úder, protože to bylo plné vážného řezu do ruky. Proto byl takový meč oblíbenou zbraní nájemných zabijáků a duelantů-bratrů. Metropolitaní muzeum umění, New York

Ale čepel rapíru byly speciálně vyrobeny extrémně flexibilní a byly dokonce prodávány kvůli reklamě - ohnuté do prstenu.

Španělské čepel z města Toledo prosluly především svou kvalitou. Ale velmi brzy italští řemeslníci z Brescie a Belluna dohnali své španělské kolegy a začali vyrábět čepel ve stejné kvalitě. Zejména mistr Ferrara z Belluna také po roce 1560 nabízel čepel zahnuté do prstenu.

Meč saského kurfiřta Christiana II (1583–1611). OK. 1606. Její jílec je jediným zaznamenaným dílem drážďanského puškaře Yisraela Schuecha. Jedná se o jeden z nejlepších příkladů klik, ve skutečnosti jde o šperk, kterým se saský dvůr proslavil. Čepel Juana Martineze (Toledo). Materiály: ocel, bronz, zlato, smalt, drahé kameny, kameje, perly, dřevo. Celková délka 121,9 cm; délka čepele 104,8 cm; hmotnost 1 Metropolitan Museum of Art, New York

Postupem času zručnost zbrojířů ještě vzrostla. Již v polovině XNUMX. století se začaly vyrábět čepele s hlubokými prohlubněmi a ostrými vysokými žebry, přičemž prohlubně byly perforovány mnoha průchozími otvory, takže se taková čepel zdála pro světlo průhledná. No, je jasné, že od doby, kdy se meče nosily k civilnímu oděvu, se jejich rukojeti okamžitě začaly zdobit všemi dostupnými způsoby, pokud nebyly nižší než bohatost kostýmu samotného!

Italský styl šermířského postoje. Snímek z filmu Tři mušketýři (1961)

Držení rapíru již nevyžadovalo zvláštní sílu, kterou v tomto případě nahradila obratnost. Vznikaly četné školy, kde se šlechtici učili vysokému umění šermu.

Ve skutečnosti však existovaly pouze dva styly šermu na rapírech a meči - italský (dříve), s přední pozicí těla vůči nepříteli, a francouzský (později), ve kterém byl šermíř otočen doprava. boční. V prvním případě bylo možné použít odrážecí dýku, často zahrnutou v párové sadě, spolu s mečem. Ve druhém nebylo zajištěno použití dýky, ale bylo nutné zesílit čepel meče v jílci, aby bylo možné účinně odrazit jeho údery, které bylo možné dříve přijmout na dýku.

Morionská přilba, obřadní štít a meč ve tvaru kapky, doplněné odrážecími dýkami z Drážďanské zbrojnice. Foto autora

A není divu, že ti, kteří ovládli umění šermu, jej okamžitě začali používat ve vzájemných soubojích, což vedlo k hromadné smrti zástupců šlechty. Proto ve Francii kardinál Richelieu 6. února 1626 přísně zakázal duely v domnění, že šlechtic může prolít svou krev pouze ve službách krále!

A takhle se navzájem bodali... Rám z filmu "Tři mušketýři" (1961)

V XNUMX. století se meče nosily na opasku, s pochvou vloženou do trojúhelníkové čepele z mnoha řemínků s přezkami. Speciální popruh přitáhl čepel takovým způsobem, že meč visel v šikmé poloze.

Móda se změnila v XNUMX. století. Nyní se meč začal nosit na širokém praku, nošeném přes pravé rameno. A je jasné, že lidé s prostředky to okamžitě začali vyšívat stříbrem a zlatem, ale těm,

kteří neměli dost peněz na celý prak, jako je Porthos ze Tří mušketýrů od Alexandra Dumase, to ukázali až z přední část a část, která byla na jejich zádech, zakrytá pláštěm!

Meče a rapíry existovaly i v budoucnu, ale to je úplně jiný příběh...